



Handläggare: Gunweig Högberg
Telefon: 08-508 20 505

Till
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Lag om valfrihet - tillämpning i Stockholms stads äldreomsorg

Yttrande över remiss

Förvaltningens förslag till beslut

Tjänsteutlåtandet överlämnas som yttrande över remissen.

Gillis Hammar
Stadsdelsdirektör

Kristina Goldring
Äldreomsorgschef

Sammanfattning

Lagen om valfrihet (LOV) gäller fr o m 2009-01-01 och är frivillig för kommuner och landsting att tillämpa vid konkurrensprövning av egen regiverksamhet inom ramen för kundvalssystem. Stockholm stad har för avsikt att tillämpa den nya lagen. I remissen presenterar stadsledningskontoret sitt förslag till hur lagen ska tillämpas. Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget men vill även framhålla att det är viktigt att informationsflödet till förvaltningarna, om förändringar av villkor, krav och nya leverantörer, fungerar.

Förvaltningen vill även påpeka att om det tillkommer fler aktörer på marknaden ökar antalet leverantörer att följa upp vilket medför behov av ytterligare resurser inom stadsdelsförvaltningarna.

Förvaltningen anser att det är angeläget att information även lämnas på annat sätt än via "Jämför service" eftersom andelen äldre som har tillgång till Internet är begränsad.



Bakgrund

Från och med 2009-01-01 gäller en ny lag om valfrihet (LOV). Lagen är avsedd att fungera som ett frivilligt verktyg för de kommuner och landsting som vill konkurrenspröva verksamhet som drivs i egen regi. Till stora delar kan staden fortsätta att arbeta med samma organisation och samma rutiner som tidigare men i vissa delar behöver justeringar göras.

De verksamheter som staden erbjuder sina medborgare att välja bland drivs dels egen regi, dels som entreprenad och slutligen i form av privat verksamhet. Den nya lagen innebär inga förändringar i stadens arbete med egen regi och entreprenader. Dessa verksamheter behöver inte ansöka om att bli godkända i enlighet med LOV.

Kommunstyrelsen, äldreroteln önskar nämndens yttrande över en remiss gällande tillämpningen av Lagen om valfrihet inom äldreomsorgen. Yttrandet ska lämnas senast 2009-04-24. Som utgångspunkt för nämndens yttrande ligger det tjänsteutlåtande som utarbetats av stadsledningskontoret.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom äldreomsorgsavdelningen i samråd med förvaltningens upphandlare. Ärendet behandlas i stadsdelsnämndens pensionärsråd 2009-04-17.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I tjänsteutlåtandet/remissen enligt bilaga redovisar stadsledningskontoret sitt förslag till tillämpning av lagen.

Förvaltningen har valt att kommentera följande:

Organisation och ansvarsfördelning

Det är idag äldreförvaltningen som, på uppdrag av stadsdirektören, genomför stadens upphandlingar av leverantörer inom hemtjänst och ledsagning samt enstaka platser inom särskilda boenden. Stadsledningskontoret ser igen anledning att ändra på detta och föreslår därför att justeringar i stadens sätt att hantera ramavtal inom äldreomsorgen sker för att staden ska använda LOV. Förslaget innebär att stadsdirektören får ansvar för att ta fram förfrågningsunderlag, annonsera, godkänna leverantörer och förvalta avtal.

Förvaltningen anser att det är positivt att staden centralt fortsätter att ha uppföljningsansvar för kommersiella och kvalitativa krav.

Kommunfullmäktige kan besluta om ändrad ersättning till utförarna samt om övriga ändringar i t.ex. kvalitetskrav. Förvaltningen instämmer i att sådana beslut bör fattas i samband med att stadens budget beslutas.

Ickevalsalternativ

Den nya lagen kräver att staden har ett ickevalsalternativ för de brukare som inte vill välja utförare. För hemtjänst och ledsagning föreslås stadsledningskontoret att ickevalsalternativet bör utses genom upphandling enligt LOU och i samma upphandling kan även akuttjänster upphandlas. För enstaka platser inom särskilda boenden föreslås ickevalsalternativet utses genom närhetsprincipen. Det boende som ligger närmast den äldres nuvarande bostad bör vara ickevalsalternativ, oavsett regiform. Förvaltningen anser att det bör framgå hur hantering ska ske om kapacitet saknas för att ta emot fler uppdrag hos det närliggande boendet.

Förvaltningen gör tolkningen att endast **ett** ickevalsalternativ per stadsdelsområde föreslås upphandlas. Om detta är avsikten anser förvaltningen att det även här bör framgå hur hantering ska ske om kapacitet saknas för att ta emot fler uppdrag hos den upphandlade leverantören.

För att så många brukare som möjligt ska gör ett aktivt val av utförare anges i förslaget att berörda bör förbereda sig i så god tid som möjligt genom att sätta sig in i de alternativ som finns innan en akut situation uppstår. Förvaltningen instämmer i att staden bör betona detta i sin information till invånarna. Detta innebär att den enskilde måste ha framförhållning i 'att om jag skulle behöva hemtjänst så vill jag ha den utföraren'. Detta ställer höga krav på att bra och tydlig information ges och att den enskilde verkligen förstår informationen.

Paketering av tjänster

I de upphandlingar som genomförs idag hanteras hemtjänst och ledsagning gemensamt inom ett förfrågningsunderlag medan enstaka platser upphandlas separat. Här föreslås ingen förändring vilket förvaltningen ser positivt på.

Kvalitetskrav

Stadsledningskontoret bedömer att det inte finns anledning att revidera stadens krav i någon större omfattning. Om justeringar blir aktuella för att förenkla ansökningsprocessen eller på grund av nya, av kommunfullmäktige beslutade krav, bör ansvaret för dessa justeringar ankomma på stadsdirektören vid utformande av förfrågningsunderlag och annonsering av valfrihetssystemet.

Förvaltningen vill även framhålla att det är viktigt att informationsflödet till förvaltningarna, om förändringar av villkor och krav, fungerar.

Godkännandeprocessen

Stadsledningskontoret föreslår att staden beslutar om godkända leverentörer vid fastställda tidpunkter under året. Stadsdirektören föreslås få besluta om dessa tillfällen som ej bör vara färre än fyra per år och utspridda över året.

Att staden beslutar om godkända leverentörer vid fastställda tidpunkter under året underlättar då flera leverentörer kan antas samtidigt. Förvaltningen anser dock att detta ställer krav på att staden fortlöpande håller stadsdelsförvaltningarna informerade om de förändringar som sker.

Uppföljning och hävning av avtal

Stadsdelningskontoret förslår att stadsdirektören får uppdraget att följa upp leverentörer som godkänns enligt LOV. Här anges att stadsdelsnämnderna har en viktig roll i de uppföljningar som sker på individnivå. Det anförs vidare att stadens nämnder behöver utveckla sitt samarbete så att brister som upptäcks i en del av organisationen sprids till alla berörda för fördjupade kontroller. Det är viktigt att staden och stadsdelarna har en nära samverkan kring uppföljning.

Äldreförvaltningen har det övergripande samordningsansvaret för uppföljning av både ekonomiska, avtalstekniska och kvalitativa krav. Biståndshandläggarna följer upp på individnivå. Verksamhetsuppföljningarna vad gäller kvalitativa krav genomförs i praktiken av stadsdelsförvaltningarna, genom av äldreförvaltningen upprättade, uppföljningsdokument. Varje stadsdel svarar för uppföljning av ett visst antal enheter.

Då LOV underlättar för leverantörer att komma med i valfrihetssystemet ökar förmodligen antalet leverantörer. Detta ställer ökade krav på stadsdelarnas verksamhetsuppföljningsansvar. Förvaltningen vill påpeka att om det tillkommer fler aktörer på marknaden ökar antalet leverantörer att följa upp vilket medför behov av ytterligare resurser inom stadsdelsförvaltningarna.

Tilläggstjänster

I samband med den nya lagen om valfrihet föreslås inga förändringar i kommunernas kompetens att sälja tilläggstjänster till de äldre. Det innebär att det, liksom tidigare, är möjligt för de privata utförarna att erbjuda tjänster som komplement till biståndsbeslutet medan detta inte är tillåtet för de kommunala utförarna. Stadsledningskontoret föreslår inga förändringar av detta då de utförare



som önskar erbjuda tilläggstjänster får kommunicera detta direkt till den äldre samt debitera kunden direkt. Staden varken kan eller bör ha en roll i detta.

Information och kommunikation

I förslaget anges vikten av att staden, när nya utförare får möjlighet att komma in i valfrihetssystemet vid flera tillfällen under året, har rutiner för att uppdatera informationen i "Jämför service".

Förvaltningen anser att det är angeläget att information även lämnas på annat sätt eftersom andelen äldre som har tillgång till Internet är begränsad. Alternativa former för information måste utvecklas för att minska risken för att många väljer ickevalsalternativet.

Bilagor

1. Remissen - stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, Dnr327-214/2009.